

Śi. 4. 14. N. 5. 14. -3 A thorny plant growing in deserts and eaten by camels; पत्रं नैव यदा करीरविटपे दोषो वसन्तस्य किम् Bh. 2. 93; cf. also किं पुष्पैः किं फलैस्तस्य करीरस्य दुरात्मनः । येन वृद्धिं समासाय न कृतः पत्रसंप्रहः Subhāṣ. -4 A water-jar. -रा, -री 1 The root of an elephant's tusk. -2 A cricket, a small grass-hopper. -Comp. -विशेषः A kind of flower; 'करवीरं करीरं तु' Ak.

करीरिका The root of an elephant's tusk.

करीरकम् Battle, fight.

करीरु (-रू) *f.* 1 A cricket. -2 The root of an elephant's tusk; करीरुश्चौरिकायाम्

करीषः, -षम् [कृ-ईषन् Un. 4. 26] Dry cow-dung; Ms. 8. 250. -Comp. -अग्नि fire of dry cow-dung.

करीषंका A strong wind or gale.

करीषिणी The goddess of wealth. गन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम् । इति श्रीसूक्तम्; also Mahānār. 4. 8.

करुण *a.* [करोति मनः आनुकूलाय, कृ-उनन् Tv.] Tender, pathetic, pitiable, exciting pity, mournful; करुणध्वनिः V. 1; Śi. 9. 67; विकलकरुणैरार्यचरितैः U. 1. 28. -णः 1 Pity, compassion, tenderness. -2 Pathetic sentiment, grief, sorrow (as one of the 8 or 9 sentiments); पुट-पाकप्रतीकाशो रामस्य करुणो रसः U. 3. 1, 13; 7. 12; विलपन्... करुणार्थग्रथितं प्रियां प्रति R. 8. 70. -3 The Supreme Being. -4 A Jaina saint. -णम् Ved. An action, a holy or sacred rite. स विश्वस्य करुणस्येश एको Rv. 1. 100. 7; ममेदु-कर्मन् करुणस्ये जाया Av. 12. 3. 47. -*ind.* mournfully, woefully; अधस्ताच्छिषामामूले साध्वी करुणमारिथता Rām. 5. 59. 21. -Comp. -मल्ली the Mallikā plant. -विप्रलम्भः (in Rhet.) the feeling of love in separation.

करुणा Compassion, pity, tenderness; प्रायः सर्वो भवति करुणावृत्तिरार्द्रान्तरात्मा Me. 93; so सकरुण kind; अकरुण unkind. -Comp. -आत्मन् *a.* tender-hearted. -आर्द्र *a.* tender-hearted, moved with pity, sensitive. -निधिः store of mercy. -पर, -मय *a.* very kind. काकुत्स्थं करुणामयं गुणनिधिं विप्रप्रियं धार्मिकम् Mahānār. -विमुख *a.* merciless, cruel; करुणाविमुखेन मृत्युना हरता त्वां वद किं न मे हतम् R. 8. 67. -स्वनः, -ध्वनिः a cry of distress, a piteous tone, wail.

करुणिन् *a.* Pitiable, distressed.

करुषः Dryness (?). निर्मलो निःकरुषश्च शुद्ध इन्द्रो यथाभवत् Rām. 1. 24. 21.

करुषजः N. of Danta-vaktra; Bhāg. 7. 10. 38.

करेटः A finger-nail.

करेणुः [कृ-एणु Un. 2. 1; के मस्तके रेणुरस्य Tv.] An elephant in general; करेणुरारोहयते निषादिनम् Śi. 12. 5, 5. 48. -2 The Karnikāra tree. -णुः, -णूः *f.* 1 A female elephant; स धर्मतप्तः करिभिः करेणुभिः Bhāg. 8. 2. 23; ददौ रसात्पद्मकरेणुगन्धि गजाय गण्डूषजलं करेणुः Ku. 3. 37; R. 16. 16. -2 N. of the mother of Pālakāpya. -3 N. of a medi-

सं. इ. को... ६८

cal plant. -Comp. -भूः, -सुतः N. of Pālakāpya the founder of the science of elephants.

करेणुकम् The poisonous fruit of the plant Karēṇu. -का A female elephant.

करेणू *f.* A female elephant.

करेन (व) रः 1 Storax, benzoin. -2 Olibanum (Mar. धूप).

करोटम्, -करोटिः *f.* 1 The skull; Mv. 5. 19. वपुषि भटकरोटिन्यस्तकीलालसिन्धुः Dhan. V. -2 A cup or basin.

कर्क 1 P. To laugh (a Sautra root).

कर्क *a.* [कृ-क Un. 3. 40] 1 White; गौः श्वेत इति भवति, अश्वः कर्क इति Mbh. on P. I. 2. 71. कर्को वत्सामिह रक्ष वाजिन् Av. 4. 38. 6. -2 Good, excellent. -र्कः 1 A crab. -2 Cancer, the fourth sign of the zodiac. -3 Fire. -4 A water-jar. -5 A mirror. -6 A white horse. Mb. 7. 132. 30. -7 A kind of gem. -8 A vessel made out of a cocconut shell. -9 A niggard. cf. ... कर्कस्तु मल्लके । घटभेदाग्निमुकुरसिताश्चकृपणेष्वपि । Nm. -का A white mare; Ks. 121. 278. [cf. Pers. kark; L. cancer; Gr. kor-*lino*s]. -Comp. -चिमैटी small cucumber.

कर्कटः 1 A crab. -2 Cancer, the fourth sign of the zodiac. -3 A kind of crane. -4 The fibrous root of a lotus. -5 A thorn. -6 The curved end of the beam of a balance. -7 A kind of coitus (रतिबन्ध). -8 The radius of a circle. -9 Compass, circuit. -10 A kind of pin or wedge. -टी 1 A female crab. -2 A kind of cucumber. -3 The curved end of a balance. -4 A small water-pot.

कर्कटकः 1 A crab. कर्कटकसधर्माणो हि जनकभक्षाः राजपुत्राः Kau. A. 1. 17. -2 Cancer, the fourth sign of the zodiac. -3 Compass, circuit. -4 A kind of sugarcane. -5 A hook. -की A female crab. -कम् 1 A poisonous root. -2 A particular fracture of the bones. -Comp. -अस्थि *n.* the shell or crust of a crab. -रज्जुः a rope with a hook.

कर्कटिः, -टी *f.* A sort of cucumber.

कर्कटिका 1 A plant and its fruit, a species of cucumber; तदेहतः कर्कटिकाफलोपमात् Bhāg. 10. 37. 8. Pt. 5. -2 A kernel.

कर्कटुः A kind of crane.

कर्कन्धुः, -न्धूः *f.* [कर्क कण्टकं दधाति धा-कृ Un. 1. 93.] 1 The jujube tree; अलाबुकर्कन्धुदन्धुफलमिति Mbh. on P. IV. 3. 61. कर्कन्धूफलपाकमिश्रपचनामोदः परिस्तीयते U. 4. 1; कर्कन्धूनामुपरि तुहिनं रज्जययग्रसंध्या Ś. 4. v. 1; कर्कन्धूफलमुच्चिनोति शबरी मुक्ताफलाशङ्कया S. D. -2 The fruit of this tree, यजेत दधिकर्कन्धूमिश्रान्निपण्डान्यवैः क्रियाः Y. 1. 250. -3 A term applied to a fetus of ten days old; दशाहेन तु कर्कन्धूः Bhāg. 3. 31. 2. -*m.* (न्धूः) A well without water; comm. on Un. 1. 28.